

**Opis i użytkowanie
ręcznego karabinu
maszynowego
DPM wz. 1928**

kom. Tomasz Głuchowski
podkom. Adam Hetman
mł. asp. Witold Pietrzyk
Zakład Wyszkożenia Specjalnego

Opis i użytkowanie ręcznego karabinu maszynowego DPM wz. 1928

Katowice 2020

Nadzór merytoryczny:
mł. insp. Tomasz Stechnij

Redakcja, korekta, skład:
Paweł Mięsiak

© Szkoła Policji w Katowicach, Katowice 2020. Pewne prawa zastrzeżone.

Niniejsza publikacja w całości stanowi materiał dydaktyczny Szkoły Policji w Katowicach. Publikacja dostępna jest na licencji: Creative Commons – Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Na tych samych warunkach (CC-BY-NC-SA) 4.0 Polska.

Postanowienia licencji są dostępne pod adresem:
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode.pl>

Spis treści

Wstęp	4
1. Ogólne zasady bezpieczeństwa przy posługiwaniu się bronią palną	5
2. Dane taktyczno-techniczne	6
3. Zarys historyczny broni maszynowej	7
4. Działanie broni	11
5. Budowa broni	15
5.1. Lufa	15
5.2. Tłumik płomieni	15
5.3. Kolba z komorą spustową i chwytem pistoletowym	16
5.4. Komora zamkowa z osłoną lufy, dwójnogiem i przyrządami celowniczymi.....	16
5.5. Śruba łącząca.....	17
5.6. Magazynek	17
5.7. Sprężyna powrotna z tuleją sprężyny powrotnej	18
5.8. Zamek z iglicą i ryglami wahliwymi	18
5.9. Suwadło z tłokiem	18
6. Rozkładanie i składanie	19
7. Wyposażenie	26
8. Czyszczenie broni	29
9. Zakończenie	30
Bibliografia	31

Wstęp

Od ponad 20 lat jesteśmy w NATO. W 2019 roku polska Policja zakupiła helikoptery Black Hawk warte około 70 mln złotych za sztukę¹. W tym samym roku do służby trafił lekki transporter opancerzony TUR VI warty niespełna 3 mln złotych². Na wyposażeniu polskiej Policji oprócz takich nowości znajduje się również starsze uzbrojenie. Mowa o ręcznym karabinie maszynowym DPM³, broni pamiętającej fronty II wojny światowej. Minęło już prawie sto lat od opracowania pierwszego modelu RKM DP. Niniejsza publikacja przeznaczona jest dla miłośników broni palnej chcących poszerzyć swoją wiedzę o tę jednostkę broni.

Pełna nazwa broni w polskiej nomenklaturze wojskowej to 7,62 mm Ręczny Karabin Maszynowy DP (Diegtiariow Piechotnyj) wzór 1928. Broń ta została przyjęta na uzbrojenie Armii Czerwonej w 1927 roku. RKM był produkowany w kilku zakładach na terenie ZSRR oraz po II wojnie światowej w Polsce. Broń, którą autorzy wykorzystali w publikacji to egzemplarz wyprodukowany w 1954 roku przez Fabrykę Broni w Radomiu. Znajduje się ona obecnie w uzbrojeniu Zakładu Wyszkożenia Specjalnego Szkoły Policji w Katowicach.

Fot. 1. Ręczny Karabin Maszynowy DPM wz. 1928

---

¹ www.infosecurity24.pl/trzeci-black-hawk-juz-w-policji-umowa-na-kolejne-w-najblizszych-dniach

² www.infosecurity24.pl/to-juz-oficjalne-policja-dostanie-pojazdy-tur-vi-wideo

³ Decyzja nr 253 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 lipca 2016 r. w sprawie ustalenia wzorów i typów uzbrojenia Policji (Dz. Urz. KGP poz. 49 z późn. zm.).

Rozdział 1.

Ogólne zasady bezpieczeństwa przy posługiwaniu się bronią palną

- Traktuj każdą broń jak naładowaną, sprawną i gotową do strzału!
- Kieruj lufę w bezpiecznym kierunku!
- Nie kładź palca na spuście, jeżeli nie chcesz strzelać!
- Noś broń zabezpieczoną!
- Nie baw się bronią!
- Trenuj na sucho tylko w bezpiecznym miejscu!
- Nie pozostawiaj broni bez nadzoru!
- Nie przechowuj załadowanej broni!
- Utrzymuj broń w czystości i dobrym stanie technicznym!
- Uważaj czym ładujesz broń!
- Nie mieszaj prochu z alkoholem!
- Nie powstrzymuj się przed upominaniem osób nieprzestrzegających zasad bezpieczeństwa w obchodzeniu się z bronią!
- Nie dokonuj we własnym zakresie napraw bądź przeróbek broni palnej!
- Ucz się udzielania pomocy przedmedycznej!

Rozdział 2.

Dane taktyczno-techniczne

Kaliber.....	7,62x54R
Długość	1266 mm
Długość lufy	605 mm
Skok gwintu lufy	240 mm
Długość linii celowniczej	610 mm
Masa bez magazynka	9,4 kg
Masa z pełnym magazynkiem	12,1 kg
Pojemność magazynka	47-49 naboí
Szybkostrzelność teoretyczna.....	ok. 600 strz./min
Szybkostrzelność praktyczna.....	ok. 80 strz./min
Energia początkowa pocisku w zależności od jego rodzaju.....	ok. 3000-4500 J
Donośność pocisku	ok. 3600 m
Nastawa celownika.....	od 50 do 1500 m co 50 m
Szybkość początkowa pocisku	ok. 840 m/s

Rozdział 3.

Zarys historyczny broni maszynowej

W 1926 roku na poligonie pod Moskwą Armia Czerwona przeprowadziła testy ręcznych karabinów maszynowych. Wśród kilku prototypów znalazła się konstrukcja urodzonego w 1880 r. w Tule Wasilija Aliksiejewicza Diegtiariowa. Gdy jego karabin oddawał 2646 strzał konkurencyjne karabiny już milczały. Wówczas karabin Diegtiariowa zanurzono w wodzie, wysmarowano błotem i obsypano pyłem. Po takiej „konserwacji” łącznie w dniu próby oddał ponad 20 tys. strzałów¹.

Broń ta przez lata przeszła kilka modyfikacji i doczekała się kilku odmian takich jak: wersja lotnicza DA (Diegtiariow Awiacjonnyj) oraz wersja czołgowa DT (Diektiariorow Tankowej). W XX wieku sprawdzała się na wielu wojnach i frontach. Począwszy od konfliktu pomiędzy Chinami i ZSRR o Kolej Wschodnioindyjską w Mandżurii Północnej (1929 r.), przez II Wojnę Światową i wojnę w Wietnamie². Obecnie dalej używana jest w walkach na Ukrainie i Bliskim Wschodzie³.

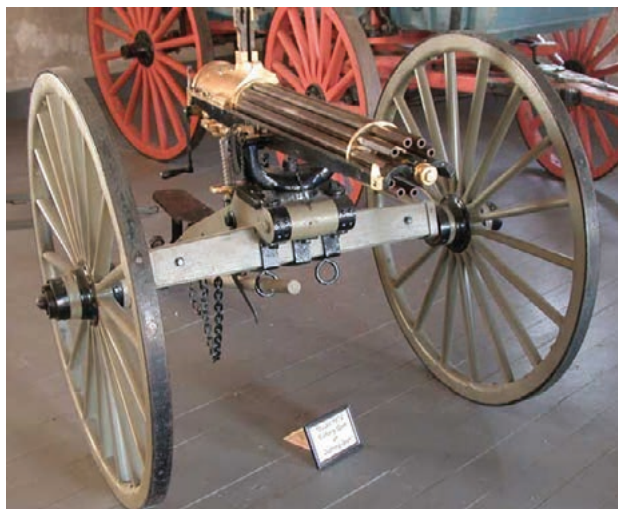
Karabin maszynowy to jednak nie patent Rosjan. Samoczynną, zespołową broń palną strzelającą amunicją karabinową już w 1862 roku w Stanach Zjednoczonych opatentował Richard Gatling. Jego kartacznica (fot. 2) w zasadzie nie była karabinem maszynowym. Strzelanie seria zależne było od szybkości obracania korby napędzającej lufy, a nie od automatyki wynikającej z samoprzeładowania broni.

---

¹ Maksymowicz R., *Ręczny karabin maszynowy DP*, MON 1971.

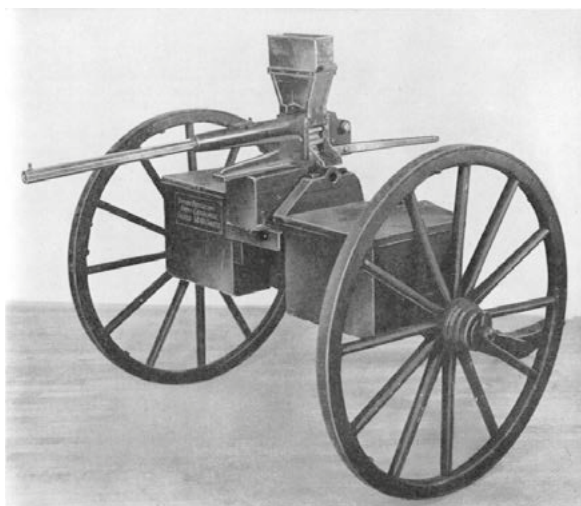
² www.1939.pl

³ www.youtube.be/L-Ltx8YShQA

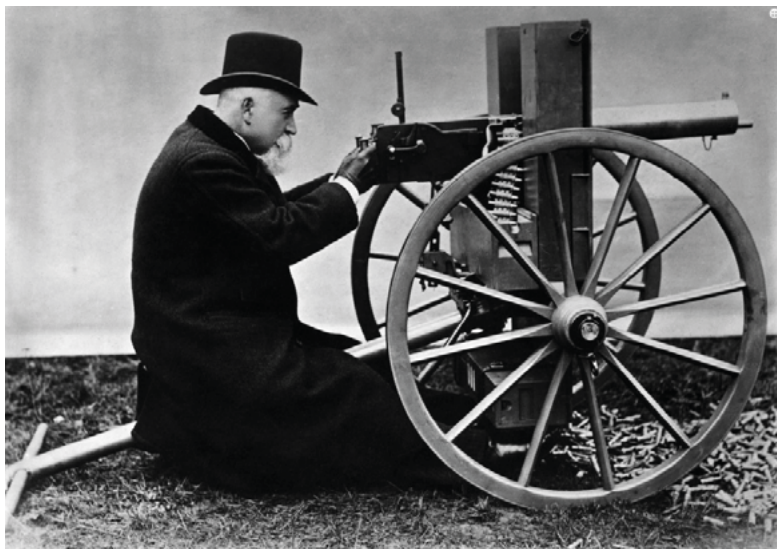
Fot. 2. Kartaczownica Richarda Gatlinga. Źródło: wikipedia.org

Niemal w tym samym czasie w użyciu była również jednolufowa kartaczownica Wilsona Agara (fot. 3) nazywana ze względu na swój kształt strzelającym młynkiem do kawy (*Coffee Mill Gun*).

Fot. 3. Kartaczownica Wilsona Agara. Źródło: sassik.livejournal.com

Natomiast pierwszy pełnoprawny karabin maszynowy opracował w roku 1883 Sir Hiram Stevens Maxim. Była to pierwsza w pełni automatyczna, powtarzalna broń palna strzelająca amunicją karabinową.

Fot. 4. Sir Hiram Stevens Maxim przy CKM-ie swojej konstrukcji. Źródło: smartage.pl

Początkowo karabiny maszynowe ze względu na swoją masę były bronią defensywną. Znakomicie sprawdzały się w odpieraniu ataku nacierającej piechoty. Były jednak ciężkie i nieporęczne w ataku. Stąd ich nazwa CKM (ciężki karabin maszynowy). W związku z tym w 1915 roku opracowano lekkie, chłodzone powietrzem karabiny maszynowe. Niemieckiego Bergmanna M1915 (fot. 5) i francuskiego Fusil-Mitrailleur Chauchat Mle15 (fot. 6). Wspomagały one ataki piechoty, a ze względu na mniejszą wagę i poręczność otrzymały nazwę RKM (ręczny karabin maszynowy).

Fot. 5. RKM Bergmann M1915. Źródło: wikiwand.com

Fot. 6. RKM Fusil-Mitrailleur Chauchat Mle15. Źródło: wikipedia.org

Powracając do głównego wątku publikacji, ręczny karabin maszynowy DP był bronią nieskomplikowaną w produkcji, prostą w użytkowaniu i niezawodną. Jednak w pierwszych odmianach problem sprawiała sprężyna powrotna. Umieszczenie jej pod lufą wokół trzonu tłoka gazowego powodowało jej nagrzewanie i utratę właściwości sprężystych. Te jak i inne wady zostały usunięte w kolejnej odsłonie karabinu oznaczonego symbolem DPM (M – modernizowany), którego dotyczy ta publikacja. Broń otrzymała między innymi wzmocniony dwójnóg i chwyt pistoletowy. Specyficzną cechą karabinu jest magazynek talerzowy zwartej konstrukcji o pojemności do 49 naboji. Mimo że miał sporą pojemność, był ciężki, skomplikowany oraz drogi w produkcji. Ładowanie magazynka w warunkach polowych było bardzo trudne i wymagało wprawy od strzelca. W kolejnych modyfikacjach broni taśmowe zasilanie karabinu wyparło magazynek⁴.

⁴ Dougherty M., *Broń strzelecka od roku 1860 do współczesności*, Bremen 2010.

Rozdział 4.

Działanie broni

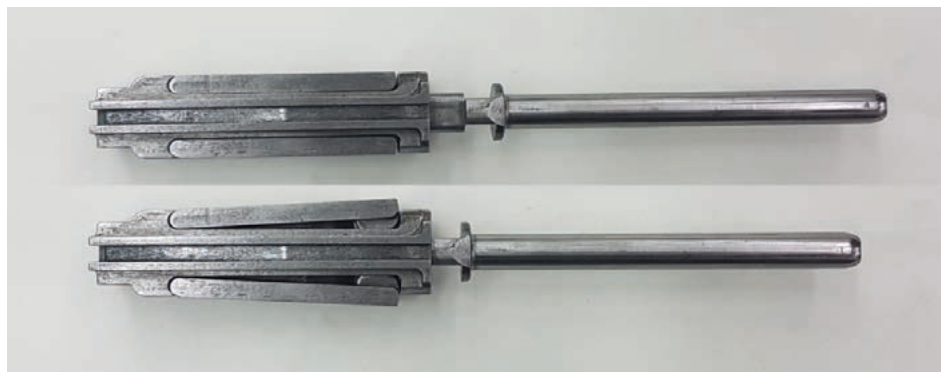

Ręczny karabin maszynowy DPM przystosowany jest do strzelania nabojem 7,62×54R (fot. 7) przyjętym na uzbrojenie Carskiej Armii w 1891 r. wraz z karabinem wz. 1891.

Fot. 7. Nabój z pociskiem ŁPS (pocisk lekki z rdzeniem stalowym), u góry łuska z widoczną zbitą spłonką

Zasada działania RKM-u oparta jest na odprowadzaniu części gazów prochowych przez boczny otwór w lufie. Gazy działając na tłok suwadła powodują odrzucenie suwadła z zamkiem w tylne położenie. Jest to broń samoczynna strzelająca z zamka otwartego. Zamek ryglują dwa rozmieszczone po jego bokach rygle wahliwe działające w płaszczyźnie poziomej.

Fot. 8. U góry widoczna iglica w tylnym położeniu, na dole iglica w przednim położeniu z ryglami rozchylonymi w pozycji ryglującej

Aby oddać strzał należy przed podłączeniem magazynka przesunąć osłonę komory zamkowej w przednie położenie (fot. 9), a następnie podpiąć magazynek talerzowy (fot. 10).

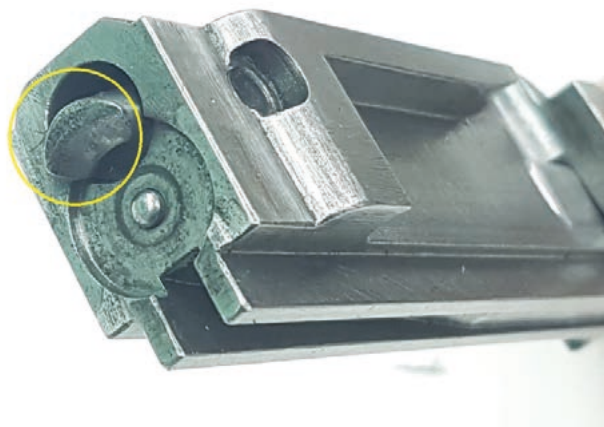

Fot. 9. U góry odsunięta osłona komory zamkowej, na dole zasunięta

Fot. 10. Podpięcie magazynka talerzowego

Następnie odbezpieczyć broń (fot. 24) i odciągnąć dźwignią przeładowania suwadło wraz z zamkiem w tylne położenie. Po naciśnięciu spustu suwadło z zamkiem siłą sprężyny powrotnej rozpoczyna drogę w stronę komory nabojeowej. Po drodze z magazynka zostaje wybrany nabój i wprowadzony do komory nabojeowej. Następnie iglica swoją masą rozpycha rygle (fot. 8), które lokują się w oporach ryglowych komory zamkowej. Dalszy ruch iglicy w stronę komory zamkowej powoduje wysunięcie się grotu iglicy w czółku zamka (fot. 11) i nakłucie spłonki.

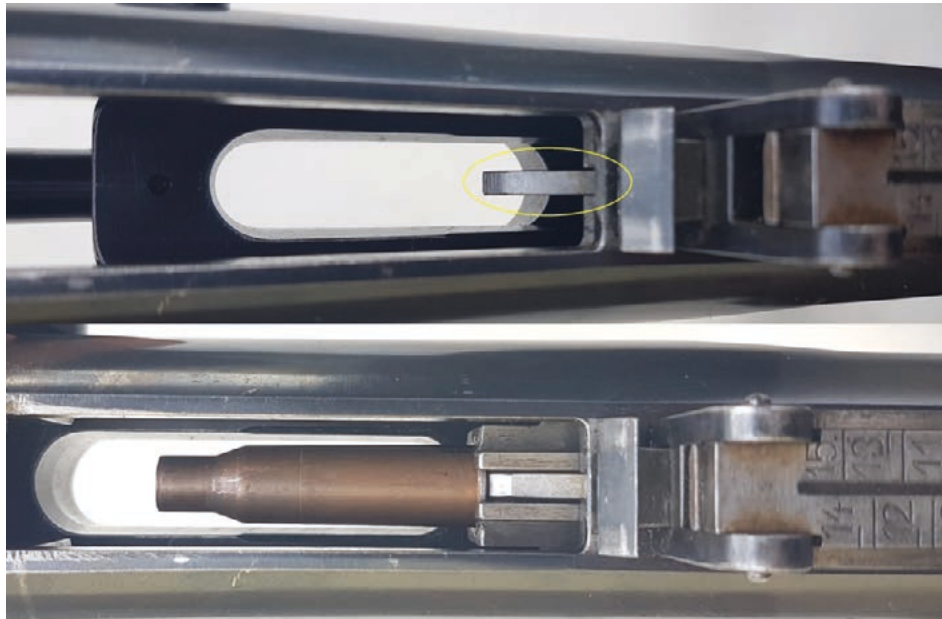

Fot. 11. Widoczny, oznaczony pazur wyciągu i poniżej wysunięty grot iglicy

Następuje wystrzał. Pocisk zaczyna drogę w stronę ujścia lufy. Gdy minie otwór gazowy część gazów przedostaje się do komory gazowej i po minięciu regulatora uderza w tłok gazowy powodując jego odrzucenie wraz z suwadłem i zamkiem. Cofający się zamek swoim pazurem wyciągu usuwa łuskę z komory nabojojwej (fot. 12). W dalszej drodze łuska natrafia na wyrzutnik, który wyrzuca ją w dół pod karabin (fot. 13).

Fot. 12. Widoczny pazur wyciągu zaczepiony o kryzę łuski

Fot. 13. U góry widoczny wyrzutnik, na dole wyrzutnik w kontakcie z łuską

Rozdział 5.

Budowa broni

Do podstawowych elementów broni, które otrzymamy po jej rozłożeniu należą:

5.1. Lufa

Gwintowana z czterema bruzdami i komorą nabojową. Nadaje ona pociskowi kierunek lotu i ruch obrotowy.

Fot. 14. Lufa

5.2. Tłumik płomieni

Nakręcony na wylot lufy. Osłabia błysk ognia wydobywającego się z lufy po strzale.

Fot. 15. Tłumik płomieni

5.3. Kolba z komorą spustową i chwytem pistoletowym

W kolbie widoczna oliwiarka z olejem i szczoteczka.

Fot. 16. Kolba z komorą spustową i chwytem pistoletowym

5.4. Komora zamkowa z osłoną lufy, dwójnogiem i przyrządami celowniczymi

Mieści w sobie między innymi suwadło z tłokiem i zespół zamka. Spaja sobą całą konstrukcję karabinu maszynowego.

Fot. 17. Komora zamkowa z osłoną lufy, dwójnogiem i przyrządami celowniczymi

5.5. Śruba łącząca

Śruba spaja ze sobą dwa elementy broni takie jak: komorę spustową z kolbą oraz komorę zamkową.

Fot. 18. Śruba łącząca

5.6. Magazynek

Magazynek talerzowy ma sporą pojemność co przekłada się na jego duży ciężar. Ładowanie magazynka również nie należy do najłatwiejszych jest przede wszystkim powolne i wymaga doświadczenia od ładującego.

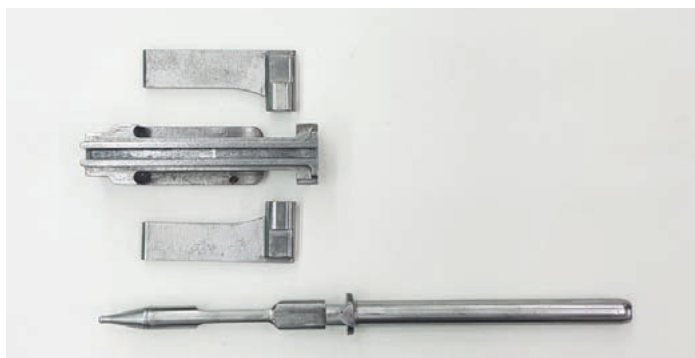
Fot. 19. Z lewej widok z góry, z prawej z dołu

5.7. Sprężyna powrotna z tuleją sprężyny powrotnej.

Fot. 20. Sprężyna powrotna z tuleją

5.8. Zamek z iglicą i ryglami wahliwymi

Fot. 21. Zamek z iglicą i ryglami wahliwymi

5.9. Suwadło z tłokiem

Fot. 22. Suwadło z tłokiem

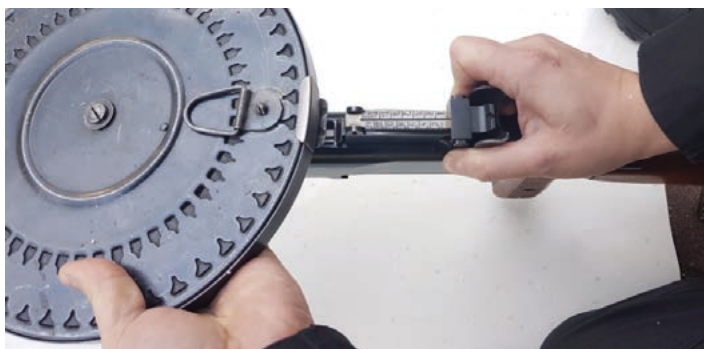
Rozdział 6.

Rozkładanie i składanie

Rozkładanie broni powinno odbywać się wyłącznie w celu czyszczenia, smarowania, przeglądu wymiany i naprawy uszkodzonych części. Zabrania się rozkładania broni bojowej do celów szkoleniowych ponieważ przyspiesza to jej zużycie. Aby prawidłowo rozłożyć ręczny karabin maszynowy należy:

1. Odłączyć magazynek.

Fot. 23. Odłączenie magazynka

2. Odbezpieczyć broń ruchem zgodnym z ruchem wskazówek zegara (bezpiecznik w tylnym położeniu).

Fot. 24. U góry broń odbezpieczona, u dołu zabezpieczona

3. Sprawdzić komorę nabojołą.

Fot. 25. Widok pustej komory nabojołej

4. Oddać strzał kontrolny w kierunku bezpiecznym.

Fot. 26. Oddanie strzału kontrolnego w kierunku bezpiecznym

5. Wyjąć tuleję sprężyny powrotnej i sprężynę powrotną. W tym celu należy wcisnąć zatrzask i przekręcić tuleję o 90 stopni w prawo.

Fot. 27. Wyjęcie tulei powrotnej wraz ze sprężyną

6. Odkręcić w lewo śrubę łączącą.

Fot. 28. Odkręcenie śruby łączącej

7. Odłączyć kolbę z komorą spustową. W tym celu należy upewnić się czy suwadło jest w przednim położeniu, następnie lekko unosząc tylną część komory zamkowej uderzyć od góry dłonią w kolbę. Można użyć drewnianego lub gumowego młotka.

Fot. 29. Rozłączenie kolby z komorą spustową od komory zamkowej

8. Wyjąć suwadło z tłokiem i zamkiem.

Fot. 30. Wyjęcie suwadła wraz z zamkiem i tłokiem

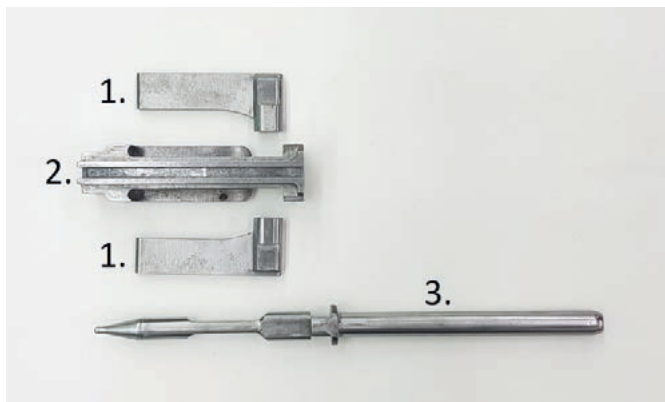

9. Odłączyć zamek od suwadła.

Fot. 31. Odłączenie zamka od suwadła poprzez jego uniesienie

10. Rozłożyć zamek.

Fot. 32. Rozłożony zamek: 1 – rygle wahliwe; 2 – trzon zamka; 3 – iglica

11. Wyjąć lufę. W tym celu należy wcisnąć zatrzask z lewej strony komory zamkowej (fot. 33), przekrócić lufę w prawo i lekko ruszając wysunąć do przodu (fot. 34).

Fot. 33. Wcisnięcie zatrzasku

Fot. 34. Odłączenie lufy poprzez obrót w prawo

Składanie broni odbywa się w odwrotnej kolejności. Rozłożony do czyszczenia RKM wygląda jak na zdjęciu poniżej.

Fot. 35. Elementy karabinu: 1 – lufa; 2 – tłumik płomieni; 3 – kolba z komorą spustową i chwytem pistoletowym; 4 – komora zamkowa; 5 – śruba łącząca; 6 – magazynek; 7 – sprężyna powrotna; 8 – tuleja sprężyny powrotnej; 9 – rygle wahliwe; 10 – trzon zamka; 11 – iglica; 12 – suwadło z tłokiem

Rozdział 7.

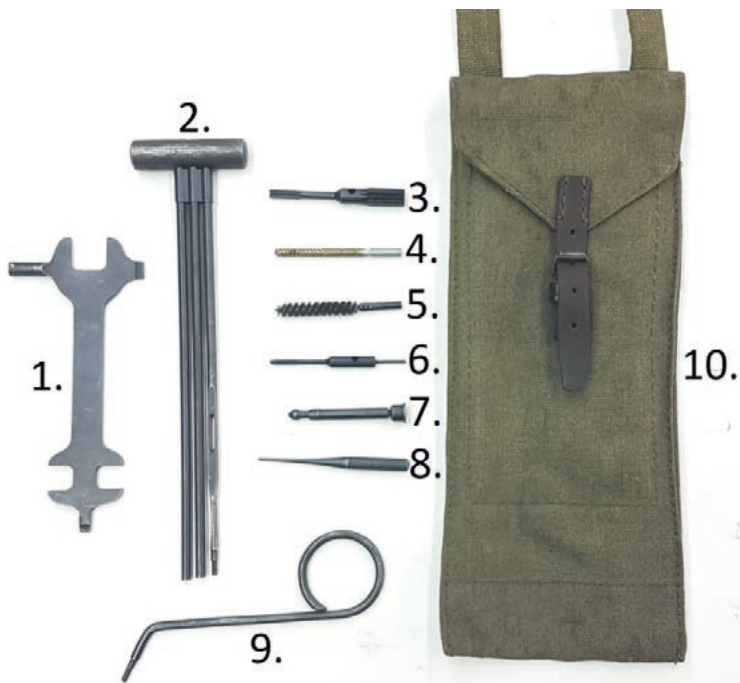
Wyposażenie

RKM DPM posiada w zestawie dwie torby parciane na magazynki (fot. 36). Każda przystosowana jest do przenoszenia trzech magazynków. W zestawie jest również parciały przybornik z wyposażeniem (fot. 37). Oliwiarka znajduje się w kolbie (fot.16). Jednym z elementów wchodzących w skład przybornika jest klucz metalowy. Można go wykorzystać do ustawienia muszki. Pamiętać należy, że przystrzeliwanie broni powinno zostać wykonane przez odpowiednio przeszkolonych strzelców, instruktorów czy mechaników broni strzeleckiej (rusznikarzy). Fotografie nr 38 i 39 przedstawiają prawidłowy sposób umieszczenia klucza w celu przeprowadzenia regulacji muszki. Ciekawym elementem wyposażenia przybornika jest pokazany na fotografii nr 37 wyciąg zerwanych łusek. Służy on do wyjęcia z komory naboջowej łuski z oderwanym dnem. Jego użycie polega wprowadzeniu go do uszkodzonej łuski i energicznym przeładowaniu broni.

Fot. 36. Torba parciana na trzy magazynki

Fot. 37. Przyborek z wyposażeniem: 1 – klucz; 2 – składany wycior; 3 – frez; 4 – końcówka wycioru; 5 – szczoteczka; 6 – przyrząd do czyszczenia otworu bocznego w lufie; 7 – wyciąg zerwanych łusek; 8 – wybijak; 9 – wycior kolankowy; 10 – torba

Fot. 38. Regulacja muszki w pionie

Fot. 39. Regulacja muszki w poziomie

Rozdział 8.

Czyszczenie broni

Karabin maszynowy należy czyścić po każdym strzelaniu i wystawieniu go na działanie warunków atmosferycznych, szczególnie takich jak deszcz czy śnieg. Bezpośrednio po strzelaniu należy pokryć środkiem czyszczącym wszystkie elementy pokryte osadem prochowym, a czyszczenie przeprowadzić w warunkach zapewniających właściwe warunki pracy tzn. na stołach lub podłożu z odpowiednio przygotowanym podkładem, np. brezentem.

Rozdział 9.

Zakończenie

Jak zaznaczono na wstępie publikacja ta przeznaczona jest dla miłośników broni palnej chcących poznać czy też poszerzyć swoją wiedzę na jej temat. Ręczne karabiny maszynowe można głównie spotkać w uzbrojeniu oddziałów i pododdziałów prewencji oraz samodzielnych pododdziałach kontrterrorystycznych Policji. Jednakże programy szkoleń i kursów realizowanych w jednostkach szkoleniowych Policji nie uwzględniają tego typu broni w swoich założeniach. Zamiarem autorów było zebranie informacji na temat tej broni i w sposób przystępny przedstawienie ich zainteresowanemu czytelnikowi.

Bibliografia

- Decyzja nr 253 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 lipca 2016 r. w sprawie ustalenia wzorów i typów uzbrojenia Policji (Dz. Urz. KGP poz. 49 z późn. zm.).
- Dougherty M., *Broń strzelecka od roku 1860 do współczesności*, Bremen 2010.
- Maksymowicz R., *Ręczny karabin maszynowy DP*, MON 1971.
- *7,62 mm czołgowy karabin maszynowy zmodernizowany DTM opis i użytkowanie*, MON 1965.

Źródła internetowe:

- www.1939.pl
- www.infosecurity24.pl
- www.sassik.livejournal.com
- www.smartage.pl
- www.wikipedia.org
- www.wikiwand.com
- www.youtube.com

Zakład Wyszukolenia Specjalnego

**kom. Tomasz Głuchowski
podkom. Adam Hetman
mł. asp. Witold Pietrzyk**

Szkoła Policji w Katowicach
ul. gen. Jankego 276
40-684 Katowice-Piotrowice
www.katowice.szkolapolicji.gov.pl

